

گفته‌ها

حس ترحم به جامعه معلولان وجود نداشته باشد

احمد ارجمندی: جامعه معلولان از نگاه ترحم آمیز خسته شده است. عموماً ما در سریال‌ها و فیلم‌هایی که می‌بینیم، معلولان بدبخت و بیچاره هستند و هر آدمی که بد بوده و خدا می‌خواسته که او را تنبیه کند به شکل معلول نشان داده می‌شود.

این نمایشنامه هم که روح این معلول خرابکار از بدنش جدا می‌شود، می‌بینیم که یک روح سالم دارد و مثل دیگران است اما در این بدن گیر کرده است.

بخشی از گفت‌وگوی این کارگردان با ایران تئاتر

گفت‌وگو با کارگردان نمایش «هملر بیژنی» از استان فارس

هملت از یک منظر ایلیاتی

گپ
آرمان راهگشا
خبرنگار

بعد از تماشای نمایش «ننه مده» در جشنواره سی و هشتم، بار دیگر این گروه خلاق فسایی با خوانشی ایلیاتی از هملت شکسپیر قدم به جشنواره چهل‌م نهاده و به واقع یکی از اتفاقات قابل‌اعتنای این رخداد هنری را رقم زده، چه در اجرا و چه در صحنه‌آرایی و تلفیق فضاها و موقعیت‌ها، نمایش «هملر بیژنی» خلایقانه عمل می‌کند و به قولی از یک منظر محلی به چشم‌اندازی بین‌المللی پل می‌زند. جشنواره تئاتر فجر آنگاه که گوشه‌به‌اجراهایی این چنین باشد و محلی برای معرفی جوانان پرشور و پیگیر گوشه و کنار کشور، به واقع که به اهداف عالی‌خویش نزدیک شده و به دیگر سخن، امکانی است برای کشف استعدادها و مواجهه گروه‌های نمایشی مختلف با رویکردها و شیوه‌های اجرایی متفاوت، امید است این گروه فسایی فرصت باید که مدتی در تالار اصلی تئاتر شهر، اجرای «هملر بیژنی» را به صحنه آورد و نمایشی از رنگ و موسیقی و موسیقی را به آنان عرضه دارد. گفت‌وگو با آرمان بیژنی‌نسب به شکل کتبی صورت گرفت و پاسخ‌ها به نظر بیش از اندازه کوتاه می‌نماید.

درباره ایده‌ای که به «هملر بیژنی» منتهی شد توضیح دهید. نسبت نمایش‌نامه‌ای که یوسف شکوهی نوشته‌با هملت شکسپیر چگونه برقرار می‌شود.

ایده اولیه در مواجهه با کتاب «هملت از زبان مردم کوچ و بازار» نوشته «شل سیلور استاین» به وجود آمد. در ادامه خوانشی متفاوت و برگرفته از اتفاقات تاریخی «ایل‌خمس» در زمان قاجار مد نظر قرار گرفت، اما در نهایت کلیت نمایشنامه هملت شکسپیر در ساختار دراماتیکی آن حفظ شده است.

به نسبت نمایش «ننه مده» با گروه بزرگ‌تری کار کرده‌اید و می‌توان گفت که اجرای «هملر بیژنی» قدمی رو به جلو است، اما این اجرا اندکی از محلی بودن فاصله گرفته و کمابیش می‌خواهد خود را در استاندارد جهانی تعریف کند. آیا این یک تغییر استراتژی است؟

خیر، این جهان‌بینی و خوانش یک استراتژی است که طی سالیان متعددی شکل گرفته و تولید هر اثر جدید تلاشی است برای رسیدن به استانداردهای جهانی.

بازخوانی هملت در اجرایی که شما تدارک دیده‌اید خلایقانه است. می‌شود گفت با نمایشی رویه‌رو هستیم که مقهور متن اصلی نشده و خوانشی یکسره متفاوت ارائه می‌دهد. در این باره توضیح دهید.

همین زاویه دید متفاوت است که اثر را متمایز می‌کند. تمام تلاش من در این راستا بود که خوانشی بومی و ایلیاتی از هملت شکسپیر داشته باشم. **تئاتر کار کردن در جغرافیایی مثل فس چگونه است؟ چه امکان‌ها و چه محدودیت‌هایی پیش روی گروه‌های اجرایی است؟ منظورم بیشتر نوعی قیاس با تئاتر مرکز در تهران است.**

فاصله تئاتر در تهران با شهری چون فسا از زمین است تا آسمان. بی‌هیچ تجهیزات سخت افزاری و حرفه‌ای، اما دارای انجمن نمایشی پویا، همدل، پرکار، مقاوم و مدام.

از پروژه‌های آتی گروه خود بگویید. آیا همچنان همین فرم اجرایی ادامه خواهد داشت و مواجهه با متون کلاسیک تاریخ درام و بازخوانی آنان مد نظر خواهد بود؟

بله. همچنان با جهان‌بینی خودمان تلاش داریم تا همین مسیر را پر قدرت‌تر و دغدغه‌مندتر ادامه دهیم. و پروژه آتی گروه نیز مجموعه‌ای از داستان‌های «محمد یهمن بیگی» به نام «ایل‌من یخاری‌من» خواهد بود که به مراتب اثری بسیار بسیار سنگین است.

گفت‌وگوی «ایران» با مهدی احمدی کارگردان نمایش «هملت»

ناگهان شبی هملت

نمایش «هملت» اثر مهدی احمدی یکی از سه اثری بود که بواسطه جشنواره استانی به دبیرخانه فجر معرفی شد. یکی از آثار که در جشنواره استانی خراسان رضوی تندیس کارگردانی را هم گرفته بود، اساساً به فجر راه نیافت. یکی مشروطه جشنواره آمد. اما هملت توانست در مسیر هموارتری جای خودش را در جدول این دوره از جشنواره باز کند. اگر مصاحبه را بخوانید بلافاصله در خواهید یافت که مهدی احمدی بسیار جوان است. آن‌طور که خودش می‌گوید شروع علاقه‌اش از بازیگری بوده است. از سر دارد. از جمله آنکه قصد دارد با این اثر مردم جهان را با نمایش‌های ایرانی آشنا کند.

گپ روز
مسعود مغری
خبرنگار

مهدی احمدی، تئاتر را از کجا شروع کرد؟

متولد ۷۸ و زاده مشهد هستم. علاقه شخصی من به تئاتر از دوران دانش‌آموزی شروع شد و پس از چند سال تحصیل و دوری از نمایش‌های مدارس، پدرم علیرضا خان، مادرم طاهره بانو و خواهرم مریم جان به من یادآوری کردند که چقدر به این هنر علاقه دارم و حمایتشان را تا همین لحظه از من دریغ نکردند. از سال ۹۲ به‌صورت حرفه‌ای آموزش بازیگری دیدم و سال ۹۶ برای فریگری آکادمیک بازیگری

کوتاه‌نوشتی در مواجهه با اجرای نمایش «احتمالات» احتمال دارد بیارد

صحنه
احسان کرایی
کارگردان تئاتر

پیش از هر چیز خیلی خوشحال بودم از اینکه این نمایش در روزهای اجرا با چنین استقبالی مواجه شده بود. استقبال گسترده‌ای که امکان تهیه بلیت را حداقل یکی دو هفته به تعویق می‌انداخت و این تجربه، دیدار بود برای من در تئاتر و چقدر حال خوبی دارد در یک سالن مملو از جمعیت نمایشی را به تماشا بنشینم. نمایشی که در نگاه نخست طراحی صحنه و لباسی خوب و هماهنگ و خلایقانه دارد. احتمالات، محاکات کتابخانه‌ای است که قرن‌ها پرورده شده است، بزرگ و بزرگ‌تر شده است. روایت قومی که در طی این اعصار تولید دانش کرده است و به قول نویسنده کتاب‌های کلفت و نازک به قفسه‌های این گنجینه افزوده است؛ اما نتوانسته تولید آگاهی کند. دانش به منزله علم به پیشنهاد احتمالات نتوانسته منجر به آگاهی به مثابه یک کنش مسئولانه اجتماعی و عمل یخردانه‌ای بشود. نقطه جذاب عزیمت نمایش احتمالات اینجاست. ما را با خود به سطرها پرکننده‌ای از این جریان تولید اندیشه می‌برد. نمایش برای ما انبوهی از کلمات درهم ریخته معلقی است که در فضا

گفت: «بسیار خوشحالم که در این‌جا حضور دارم. من اصالتاً افغانستانی‌ام متولد ایران هستم. محل سکونت ما، استان سمنان است و همراه با چند نفر دیگر از اعضای گروه‌مان از سمنان به تهران آمده‌ایم اما دیگر اعضای گروه، ساکن تهران هستند. تمام تمرینات ما در تهران انجام شد و پیش از این در پردیس تئاتر شهرزاد روی صحنه می‌برد. نمایش برای ما انبوهی از کلمات درهم ریخته معلقی است که در فضا

فقط عارفانه می‌خواستم کار کنم. **ایده اولیه نمایش هملتک از کجا شکل گرفت؟**

یک ارائه پایان ترم برای درس کارگاه بازیگری و کارگردانی پیشرفته.

برای تولید این نمایش چه پروسه‌ای طی شد؟

نمایشنامه هملتک برای حضور در بیستمین جشنواره نمایش‌های آیینی و سنتی تأیید شد و از آنجایی که من در مشهد ارتباطات بیشتری نسبت به تهران داشتم ترجیح دادم این اثر را در مشهد آماده و به تهران ارائه دهم.

یک روز اتفاقی به انجمن هنرهای نمایشی رفتم و متوجه آغاز ثبت‌نام جشنواره تئاتر استانی شدم. با تردید فرم حضور در جشنواره را پر کردم. بعد از بازبینی آثار، نتایج اعلام شد و نام هملتک در لیست آثار به چشم خورد.

دور از انتخاب‌م نبود چراکه محصل تفکر پشت متن، کارگردانی و تلاش بی‌دریغ گروهم دیده شده بود و

سرانجام بعد از دو اجرا در جشنواره، هملتک با شش جایزه و معرفی به جشنواره تئاتر فجر، پرافتخارترین اثر سی‌ویکمین جشنواره تئاتر استانی خراسان رضوی شد. ۷ ماه دوری از خانه (تهران) به همراه یک دوست همیشه همراه یعنی امید علی‌زاده که طی این چهار سال در تمامی کارهای من مشاور، طراح گریم و طراح لباس بوده و ثابت کرده که همراه و همکار حرفه‌ای و درجه یکی است بالاخره ثمره داد و هملتک به چهلیمین جشنواره تئاتر فجر راه یافت.

آیا در پروسه تولید و تمرین و آماده‌سازی، ایده اولیه دگرگون شد؟

ایده کلی خیر. تنها تغییر نمایشنامه این بود که ابتدا با دو پرسوناژ نوشته شده بود، درحالی که بعد از پذیرفته شدن اثر در جشنواره استانی، هشت بازیگر به‌کار اضافه شد و خانواده «هملتک» گسترش یافت.

آیا در پروسه تولید و تمرین و آماده‌سازی، ایده اولیه دگرگون شد؟

ایده کلی خیر. تنها تغییر نمایشنامه این بود که ابتدا با دو پرسوناژ نوشته شده بود، درحالی که بعد از پذیرفته شدن اثر در جشنواره استانی، هشت بازیگر به‌کار اضافه شد و خانواده «هملتک» گسترش یافت.

نمایش دربرگیرنده چه موضوعاتی است؟

همان روایت شاهکار ادبی ویلیام شکسپیر یعنی «هملت» است. با این تفاوت که «هملتک» به شیوه نمایش‌های ایرانی اجرا می‌شود. این نمایش‌ها اعم از پرده‌خوانی، تخته‌حوضی، تعزیه‌خوانی، خیمه‌شب‌بازی و نقالی است. در عین حال رگه‌هایی از کلاسیک و مدرنیسم در آن وجود دارد که آن را به یک اثر پست‌مدرن تبدیل می‌کند.

با توجه به اینکه در شیوه اجرایی خود از سنت‌های نمایش ایرانی وام گرفته‌ای، در این باره قدری صحبت

پرده‌خوانی، تخته‌حوضی، تعزیه‌خوانی، خیمه‌شب‌بازی و نقالی است. در عین حال رگه‌هایی از کلاسیک و مدرنیسم در آن وجود دارد که آن را به یک اثر پست‌مدرن تبدیل می‌کند.

دوما هنوز کمک‌هزینه ناچیز آثار شرکت‌کننده در جشنواره استانی پرداخت نشده است.

علی شمس در احتمالات گویی نقدی به فراموشی دارد. نقد به دانشی که به کنشی نینجامیده است. خود، آگاه است که این مسیر ناگزیر کتاب احتمالات علی شمس نیست. کتاب نازکی که عطفی هم ندارد و لب‌های این حجم عظیم کتاب‌های کتابخانه به فراموشی سپرده خواهد شد. اما امید دارد روزی جایی کسی سرافش را از کتابداری بگیرد. فارغ از اینکه این پیش‌فرض را بپذیریم یا نپذیریم، ما در این نمایش بیش از اینکه با احتمالات طرف باشیم، با امکانات مواجه می‌شویم. نمایش سعی می‌کند خلایق باشد و با خلق تصاویر متکثر، رنگ‌های متنوعی ایجاد کند و ریتم را هدایت کند. اما گاهی این تلاش خلایق بودن، بیش از حد به رخ تماشگر کشیده می‌شود و هنوز خام و ناپخته در روند اجرا رها می‌شود. پیشنهادهایی که در بازی‌های کاراکتر حتی نمایان شده و رها می‌شود. پیشنهادهایی که گاه کارگردان‌های دیگری را به یاد می‌آورد که آن تم را در اثر خود تنی‌تر کرده بودند. این ویژگی از متن به اجرا تحمیل می‌شود و کارگردان را مجبور به چنین طراحی‌ای می‌کند.

متن گاهی به چاهی که نقطه آغاز خود است فرو می‌غلند، یعنی ادعای متن این است که تولید این دانش به مثابه علم که منجر به آگاهی اجتماعی نشده است تاریخی اسفبار را رقم می‌زند. اما گاهی کتاب احتمالات علی شمس خود در این چاه فرو می‌غلند و کدورا می‌گرفت و فقط یک چیزهای حذف می‌شد و مهار زیاده‌گویی کشیده می‌شد، هم متن و هم اجرا و در پی آن مخاطب فرصت تأمل بیشتری داشت. فرصتی که تصویرها را خواناتر می‌کرد و سکوت‌ها را شنیدنی‌تر. احتمالات برای من به تصویر کشیدن مواجهه «ما» اجتماعی بود، با تاریخ و اندیشه‌مان. مواجهه‌ای از جنس همان پوستینی که اخوان ثالث می‌گوید بر ایمان از نیاکان باقی مانده است. اما خود گرفتار همان فریب آگاهی شده گاهی و زیاده‌تلاش می‌کند خودش را به رخ بکشد. فارغ از اینکه ببارد یا نیارد احتمالات پیشنهاد تأمل برانگیز و جذابی بود برای دیدن.

عکس: ایران تئاتر

«کوه چهل دختر»، دیگر کار مشترک ایران و افغانستان که در چهلمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر میزبان علاقه‌مندان شد، در ادامه گفت: «بسیار مفتخرم که کنار شما و در این جشنواره حضور داشتم. من کار تئاتر را از سال ۱۳۷۹ آغاز کردم و رشته تحصیلی‌ام خبرنگاری است، لیسانس خبرنگاری دارم و تحصیلات دانشگاهی‌ام را در هرات افغانستان انجام داده‌ام. ما سال هاست که در حال تئاتر کار کردن با

«کوه چهل دختر»، دیگر کار مشترک ایران و افغانستان که در چهلمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر میزبان علاقه‌مندان شد، در ادامه گفت: «بسیار مفتخرم که کنار شما و در این جشنواره حضور داشتم. من کار تئاتر را از سال ۱۳۷۹ آغاز کردم و رشته تحصیلی‌ام خبرنگاری است، لیسانس خبرنگاری دارم و تحصیلات دانشگاهی‌ام را در هرات افغانستان انجام داده‌ام. ما سال هاست که در حال تئاتر کار کردن با

«کوه چهل دختر»، دیگر کار مشترک ایران و افغانستان که در چهلمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر میزبان علاقه‌مندان شد، در ادامه گفت: «بسیار مفتخرم که کنار شما و در این جشنواره حضور داشتم. من کار تئاتر را از سال ۱۳۷۹ آغاز کردم و رشته تحصیلی‌ام خبرنگاری است، لیسانس خبرنگاری دارم و تحصیلات دانشگاهی‌ام را در هرات افغانستان انجام داده‌ام. ما سال هاست که در حال تئاتر کار کردن با

«کوه چهل دختر»، دیگر کار مشترک ایران و افغانستان که در چهلمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر میزبان علاقه‌مندان شد، در ادامه گفت: «بسیار مفتخرم که کنار شما و در این جشنواره حضور داشتم. من کار تئاتر را از سال ۱۳۷۹ آغاز کردم و رشته تحصیلی‌ام خبرنگاری است، لیسانس خبرنگاری دارم و تحصیلات دانشگاهی‌ام را در هرات افغانستان انجام داده‌ام. ما سال هاست که در حال تئاتر کار کردن با

«کوه چهل دختر»، دیگر کار مشترک ایران و افغانستان که در چهلمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر میزبان علاقه‌مندان شد، در ادامه گفت: «بسیار مفتخرم که کنار شما و در این جشنواره حضور داشتم. من کار تئاتر را از سال ۱۳۷۹ آغاز کردم و رشته تحصیلی‌ام خبرنگاری است، لیسانس خبرنگاری دارم و تحصیلات دانشگاهی‌ام را در هرات افغانستان انجام داده‌ام. ما سال هاست که در حال تئاتر کار کردن با

«کوه چهل دختر»، دیگر کار مشترک ایران و افغانستان که در چهلمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر میزبان علاقه‌مندان شد، در ادامه گفت: «بسیار مفتخرم که کنار شما و در این جشنواره حضور داشتم. من کار تئاتر را از سال ۱۳۷۹ آغاز کردم و رشته تحصیلی‌ام خبرنگاری است، لیسانس خبرنگاری دارم و تحصیلات دانشگاهی‌ام را در هرات افغانستان انجام داده‌ام. ما سال هاست که در حال تئاتر کار کردن با

«کوه چهل دختر»، دیگر کار مشترک ایران و افغانستان که در چهلمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر میزبان علاقه‌مندان شد، در ادامه گفت: «بسیار مفتخرم که کنار شما و در این جشنواره حضور داشتم. من کار تئاتر را از سال ۱۳۷۹ آغاز کردم و رشته تحصیلی‌ام خبرنگاری است، لیسانس خبرنگاری دارم و تحصیلات دانشگاهی‌ام را در هرات افغانستان انجام داده‌ام. ما سال هاست که در حال تئاتر کار کردن با

«کوه چهل دختر»، دیگر کار مشترک ایران و افغانستان که در چهلمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر میزبان علاقه‌مندان شد، در ادامه گفت: «بسیار مفتخرم که کنار شما و در این جشنواره حضور داشتم. من کار تئاتر را از سال ۱۳۷۹ آغاز کردم و رشته تحصیلی‌ام خبرنگاری است، لیسانس خبرنگاری دارم و تحصیلات دانشگاهی‌ام را در هرات افغانستان انجام داده‌ام. ما سال هاست که در حال تئاتر کار کردن با

قادر آشنا در دیدار با عوامل نمایش‌های مشترک ایران و افغانستان عنوان کرد:

گزارش

نمایش «تابوت» اثری ضدامپریالیستی است

محمدمهدی بهداروند، مشاور عالی مدیرکل هنرهای نمایشی و مرگان وکیلی، مدیر بین‌الملل امدارکل هنرهای نمایشی روز شنبه ۲۳ بهمن، در طبقه پنجم ساختمان معاونت هنری با دو گروه حاضر از کشور افغانستان در چهلمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر که اقدام به تولید دو اثر مشترک با ایران کرده‌اند، دیدار کردند.

سناطور حسینی، کارگردان نمایش «تابوت» در ابتدای نشست در صحبت‌های کوتاهی